

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési árak: Helyben és postán küldve. Egy évre 10 fr. — Négy évre 35 fr. — Egy évig 5 fr.

A lap szellemi tartalmáért a szerkesztőség nem felel. A szerkesztőség nem vállal felelősséget a közölt anyagokért.

Előfizetési helyek: TISZGÉP K. LAJOS és F. OSÁTHY K. ROLY könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban KUTASI IMRE könyvtárában a postahivatalok nyomdájában a postahivataloknál.

Hirdetési díj: Nagyobb terjedelmű hirdetések alkalmával a hirdetés első kiadásáig a hirdetés díjára 50% kedvezmény jár. A hirdetés díjára 50% kedvezmény jár.

Nyitási díj: Minden hirdetés kiadásánál a hirdetés díjára 50% kedvezmény jár. A hirdetés díjára 50% kedvezmény jár.

Kéziratok vissza nem adandók.

A gabnaárak.

(A) Ennél fontosabb témája most nincs az országnak. Fontosabb ez reánk nézve, mint bármi nagy politika a világon, mert az csak politika, a gabona meg pénz, a mire bizony nagy szükségünk van.

Örömmel látja az egész ország, örömmel kommentálja a hazai sajtó a gabonaáraknak végre-valahára kedvezőbbre fordultát; találgatják, kombinálják, vajjon állandóbb jellegűnek tekinthető-e ez a javulás, vagy inkább valamely börzei spekuláció igazolta fel a börzét.

Ma már tisztára látható, hogy realis gazdasági körülményeken alapszik a gabnaárak emelkedése; a külföldi gyenge aratási eredményei fordították felénk az élénk s kapósabb keresletet. Ma már csak az a kérdés, az idej gabnaárakat illetőleg, hogy mennyi az a mennyiség, melynek fedezetét a külföld nálunk kénytelen keresni.

A sok kommentár között, mit a buzaárak emelkedése felől olvasunk, csak egyet nélküldözünk, azt, mely azt mutatná ki, hogy az üzerek, börzéspetkálások, gabna-kereskedők, már körülbelül egy héttel előbb tudták a buzaárak új alakulásának a valószínűségét, — mint a termelők.

Tény az, hogy mielőtt a hausse-áramlat nálunk megindult, egy héttel előbb már a new-yorki gabonaárak izgatott volt, s onnan már akkor a börze kezdett dolgozni, kezdte üzleteit kötni, még mindig baisse-áron. — A kereskedők már nyertek, a termelők még nem.

Természetesen a kereskedő-világ kezén keresztül mennek a gabnaüzleti tudósítások, s annak érdekében állott a baisselet, hogy még tartani a saját vásárlói előnyére.

Mi csak akkor vehettünk róla tudomást, mikor a baisse-árak tovább már nem voltak tarthatók s egy izgatott börze-napon már a kisebb spekulánsok felszöktették az árakat.

És ekkor egy jellemző dolog fordult elő. Alig hogy a hausse beköszöntött, nyomban reá megjelenik, majdnem félhivatalos bulletin-szinezettel, egy new-yorki távirat, mely hivatta volt a hausse nyomni. Addig eszéágában sem volt senki-

nek ilyen nagyfotosságu táviratot meneszteni New Yorkból.

A távirat meg is tette hatását, s lenyomta egy kissé ismét az árakat. Hanem, hogy annak semmi komolyabb jelentősége nem volt, azt mutatja az, hogy a következő napokon mégis ismét csak felment a kurszus.

Szinte óvták, tartogatták, takargatták a termelő közönség elől, hogy magát tájékoztassa. A mi természetes is, mert az üzleti tudósítások az üzerek által vannak befolyásolva, s a gazdaközönség csak az ó révökön juthat az üzlethez.

A kereskedők összetarthatnak, ők nyombhatják a gazdaközönséget. Vajjon nem állhatnának-e ellent a gazdák is a saját üzleti érdekeikért a nyomásnak, ha ők is összefogódnak erővel tartanak egybe?

Bezzeg halljuk ilyenkor a panaszt a termelők köréből, hogy a tájékoztatást mindig csak a kereskedők érdekei által befolyásolva kapják!

Es ez tény is. De tegyenek ellene, védjék meg érdekeiket. — Mire valók a gazdasági egyesületek? — Hassanak oda, hogy legyen nekik megbízható tájékoztatásai.

A termelőknek kívánjuk első sorban a hasznót, aztán a spekulánsoknak.

Roman lapok kohlománya. Egy orosz zsoldban álló román ellenzéki lap a legutóbbi napokban panaszlevelet közölt, melyet a banjalukai notabelek állítólag Rudolf trónörökösnek a megszállott tartományokban tett körutja alkalmával átnyújtottak volna. Jóllehet a ferczmű tartalma, mely a boszniai és hercegovinai hatóságokat valóságos zsarnokokként tünteti fel; a megszállott tartományoknak általánosan ismert és csak a közelmúlt napokban Kállay Béni közös miniszterhez — intézett legfelsőbb kéziratban méltányos viszonyairal homlokegyenest ellenkezik: az O. E. még sem tartja feleslegesnek hiteles forrásból nyert értesítés alapján konstataálni, hogy ily panaszlevelet a trónörökösnek egyáltalában nem nyújtottak és hogy a trónörökös utját kellemtelenség egyáltalán nem zavarta. Nyilván itt is a pánszlav sajtó bárgyu kohlományaival van dolgunk.

A bolgár kérdés. A „Times” konstantinápolyi levelezője a következőket jelenti: A portát, berlini képviselője arról értesítette, hogy a tárgyalások Németország, Ausztria-Magyarország és Olaszország közt a bolgár kérdésben legközelebb megindulnak. Giersek Bismarckkal való találkozása kétségteletlenül egy új nemzetközi konferencia megtartására vezet, amely valószínűleg Berlinben fogja

üléseit tartani. A konferencia az eddigi terv szerint, kizárólag a bolgár kérdés — lebonyolításával foglalkozik. Ugyanez egyben a porta bécsi képviselője arról tett kormányának jelentést, hogy Ausztria-Magyarország nem id. genkedik Németország ama tanácsától, hogy a bolgár viszonyok és állapotok bizonyos módon megváltoztassanak; erre nézve a meg egyezés legközelebb, a német császár és az osztrák-magyar uralkodó találkozása alkalmával létre is jön.

Hamisítvány. Berlin, aug. 5. — A Norddeutsche Allgemeine Zeitung felhatalmaztatott annak kijelentésére, hogy a birodalmi hercegnek állítólag Frigyes császárhoz intézett s a párisi Neuville Revueben közölt jelentése merő kombinációból eredő, mi hivatalos adaton sem alapuló hamisítvány.

Vallási agitáció Németországban. A német büntetőtörvénykönyv épp úgy, mint általában a büntetődekretek, tiltják az egyházak és vallási testületek megsértését. — Németországban most agitáció indult meg az azzal a czállal, hogy a német büntetőtörvénykönyv rendelkezése módosítsassék. Felhívások bocsátottak ki, melyek utalnak a katolikus egyház hatalmának Németországban való folytonos emelkedésre s azt mondják, hogy az evangélikus egyház közegei nem gyakorolhatnak erélyes kritikát és nem folytathatnak kellő küzdelmet a katolikus egyház tanai ellen, mert ezt a büntetőtörvénykönyv emilit rendelkezése megnehezíti. E felhívások ennél fogva arra buzdítják Németország protestánsait, hogy minél tömegesebben irjanak alá egy kérvényt, mely a német birodalmi gyűléshez lesz intézendő s melyben a büntetőtörvénykönyv rendelkezésének oly módosítását kéri, hogy a katolikus egyház elleni küzdelem ne legyen büntető intézkedésé alól megnehezítve. A német kormány azonban, mely éppen nem tartja időszerűnek azt, hogy vallási agitációk zavarják meg a társadalom nyugalmát, az e felhívásokat terjesztő egyület feloszlatta.

Utcai harcok Párisban. A már meg lehetőszen hosszan tartott párisi sztrájk a hivatalos jelentések szerint vége fele közeledik ugyan már, de még nem egy utcai botrányra ad alkalmat. Így a sztrájkoló fodrászsegédek, kik a napokban egy gyűlőt követítő-intézetet romboltak le, tegnap előtt egy hasonló intézetbe hatoltak s izzé-porrá tördesvén mindent, a tulajdonost szinte holtra verték. Delután a fodrászsegédek és rendőrök között elkekeredett utcai harc keletkezett, melyben sok sérülés történt. Este pedig anarchista-gyűlés volt, melyben egy fodrászsegédet, ki ellen az a gyűlés merült fel, hogy társait denuncziálta, megakarták hinchelni s a szerencsétlen csak nagy nehezen tudott megmenekülni. Végre a gyűlés általános verekedés és árma közepette elhatározta, hogy ássokkal és kapakkal meg fogja támadni a városházát.

Okos militarismus. Ausztria és Magyarország, a német birodalom, Franciaország, Olaszhon és Oroszország, — mindannyian katonai államok.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA

Hol a Szamos . . .

Hol a Szamos kanyargó árja fut: Zöld lombok közt találsz egy kis falut, Nádas viskót lombárny fedt el, A ház-tetőlőn gölya kelepel.

Ha arra járok, mindég kémelet Szemem, hogy mikor látom fényleni A kis fehér toronynak bádogát, A szamosparti fák nyílásán át!

Midőn kifáradt a világ zaja, S álmat borít redm az éjszaka, Ugy tetszik, mintha újra hallandám Bölcső-dalodat, édes jó anyám!

Lelekem előtt az erdős rónaság Meg-megjelen, mint egy tündérvilág, Tündér-világ csillagként lebeg Almom felett a hű emlékezet.

Emlézetnek sugár-fényinél A múlt időlőnek szelleme bészel, Gyermek-koromat visszadmódom Szülőföldem, feléd sohajtsozom!

Szegesvár és Petőfi.*

Irta: Id. Gyalokay Lajos.

Mielőtt szerény emlékiratom történeti részét megkezdeném, nehogy ez is azon papirkosárba kerüljön, hova az oly sokszor rutul rászédett és szándékosan mistifikát magyar közvélemény kifáradt hiszékenysége, jözan bírálata, az a sok mondvacsinált, vagy a képzőletés lopvanószó hallucinációjából gomba módra termett mondatokat lökte; melyeket 37 év alatt, épp oly kéreus életű, mint szemérmetlen De Mank-aink forgalomba hoztak, nemcsak a nemzet iránti tisztelet, de saját önértetem parancsát követem akkor, ha tanulmányom hitelességét, jogosultságát megalapítandó, a bizonyító eljárás szabálya szerint, nationalemát, röviden előrebocsátom, illetőleg beigazolom: hogy állásom és személyes összeköttetésemnél fogva illetékesen tanuskodhatom.

Alig 22 éves koromban, mint köz- és váltó ügyvéd, és némi nevet szerzett publicista, mint Beóthy Odón biharmegyei főispán titkára, Pesten barátaimnak tett ígértemet beváltandó, lejöttem Nagyváradra és a bihari önkéntes zászlóaljhoz közembernek beállottam; s ezzel Kiss Ernests ezredes dandárjának segélyére a becskeréki tábora mentem.

Itt, rövid időközök után tizedes, örmester, majd hadnagyi rangra emelkedtem, az 1848-ik év szeptember 2-án vivott perlaszi ütközet után pedig főhadnagynak lettem kinevezve. Ezen minőségemben, minthogy Kohlman

százados és Aschermann főhadnagy a vezérekarnál, magyar fogalmazásra nem vállalkoztak, Vetter alezredes megfizető meghívása folytán, a perlaszi ütközetről szóló hivatalos jelentést én készítettem.

Szép zászlóaljunk közelismerésre méltatott 14 havi szolgálat után Nagyváradra visszavonult, melyből Hodossy Miklós fardadhatlan és nagyérdemű kormánybiztosunk Vetter — már akkor — ezredes közreműködésével az 55-ik honvéd zászlóaljat alakította, hova, mint a többi tisztek, én is rangom megtartásával léptem át.

Már november második felében, a véres és szomorú emléktü zárandi oláh lázadás árjának fenntartása végett, századommal a kristyori szoros védelmére rendeltettem.

Itt, majd később Körösbányán és Brádon képződött az időközönként hozzánk osztott csapattestekből azon dandár, mely több apró caetepaté után, az ép oly vitéz és hű, mint haditanilag alaposan képezett Beke József honvédnagynak vezetése alatt Bem tábornok segélyére 1849. február 5-én Dévára, innen pedig 7-én a történetileg oly nevezetes piski-i hidhoz rendeltetett.

Február 8-án fényesen visszavertük az osztrákoknak nagy erővel foganatosított kényszerléletét; s 9-én vittuk meg azon dicsőséges ütközetet, melynél — tekintve a szemközti álló haderők számát és egymáshoz viszonyuló arányát, — hősiesebb bátorsággal nyert és eredményben nagyobb horderejű győzelmet, az egész hadjárat nem mutathat fel.

Mellözve itt ezen rendkívüli fegyverténynek történeti méltatását, egyedül azt említem

meg, hogy ezen alkalommal megsebesültem, s néhány nap múlva Bem által századosossá léptetttettem elő.

Február 13-án Balázsfalván, — hova zászlóaljjammal vonultam, — kaptam Beke őrnagynak, futár által küldött felhívását: hogy — ha sebem engedi — azonnal menjek Medgyesre.

Bárha bal lábomra bémán, február 14-én, korán reggel, 4 lándás lovas nemzetőr fedezete alatt, egy paraszt szekérről elindultam és Salamon oláh tribun táborra mellett észrevétlenül elcsuszva, 15-én délelőtt Medgyesre megérkeztem.

Midőn Beke őrnagynál jelentkeztem, tőle nagy meglepetésemre azon értesítést nyertem: hogy miután a tábornok őt alezredesnek és Háromszék főparancsnokának kinevezte, s a szekelyek hazaszerető lelkesedésének főbeosztása, nemkülömben az így toborzott csapatok szervezésével bízta meg, ezen megbízatásának csak úgy vélt sikeresen eleget tehetni, ha a tábornok engem, mint hadsegédet az 55-ik zászlóaljtól hozzá áthelyez, s ha ilyen minőségben, gyűjtő szónoki képességem hatására érvényesítheti.

Szeretve tisztelt főnököm és atyai jóbarátom ezen megkülönböztető kivánságát egész készséggel teljesíté a tábornok, s mikor Medgyesre történt megérkezésem után Beke alexredes, két ember által támogatottan hozzá tisztelkedni elvezetett: először néztem közelről az európai hirre emelkedett nagy férfunak jóságát és szellemi fenséget tükröző szeméibe. Fiatalságom által meg volt lepelve, de

* A biharmegyei régészeti és történelmi egy-let* évkönyvéből.

ember egy szál katonára, minden asszony egy kis Dobó Katiczra.

Kedjük a hadsereg szervezését az iskolában. Ha már vezetünk azt akarja, hogy katonai állam legyünk, ha a militarizmus jutott nekünk osztályrészül, ha a magyar Európa előőrse a Kelet kapujánál, kezdjük az emberanyag testi idomítását akkor, mikor a szellemet idomítjuk.

Ha e hatalmas rendszer érvényesítették, évtizedek múlva egy új nemzedék fog a magyar hadúr zászlói alá gyűlni, fegyverképes, legyőzhetlen nép, mely bár kevesebb időt töltött a zászlók alatt és kevesebbe került, megmérékzhetik a világ minden seregével.

A magyar és osztrák katonai körök gunyosolylyal fogadnak a miénkhez hasonló fejtegetéseket, de a szükség, ez a kathegorikus parancsoló szövetségünk.

Az oktan, nép- és állampusztító militarizmust felváltja előbb utóbb a mi rendszerünk.

És ha ez megtörténik, nem lesz több deficitünk és nem lesz honmentő Tiszákra szükségünk.

HELYI HIREK.

* Polgármesteri jelentés jul hórlól. A rendőrség által letartóztatott 189 egyén, ezek közül a bíróságnak átadott 17, a többiek rendőri uton bűntettettek meg. Eltoloncizoltatott 67 csavargó Különböző iparfenek önálló gyakorolhatására 24 egyén látottat el igazolvánnyal. — Munkakönyv 89 drb, ideiglenes igazolvány 4 drb adatott ki. — Ipartörvény ellenes cselekményekért 11 egyén büntettetett meg 100 frt erejéig. A katonai létszám volt: közös hadseregbeli 688 ember, 502 lóval, — honvéd 489 ember, 125 lóval, — együtt: 1177 ember, 627 lóval. A lakosságnál állandóan el volt szállásolva 120 ember 109 lóval. Mint átkelő be volt szállásolva 11 törzstiszt, 27 főoszt, 599 ember, 629 lóval. Utóállításán megjelent 25 hadköteles. Elfogtat adatott 31. Állami adó fejében befizettetett a lakosság által 12.410 frt 80 kr, — hadmentességi díjból befolyt 164 frt 61 kr, — közmunka váltásból 609 frt 20 kr. A községi bírósághoz beérkezett 315 ügydarab, — ebből elintézet nyert 305 drb, — maradt hátralék 10 darab. Árverés elrendeltetett 50, — foganatosított 10 esetben; — felebbezés beadott 14.

* A nagyerdőre nem akad bérlő. A városi tanács csekélynek találta a 3003 frtnyi ajánlatot, melyet Vincze Lajos kőbányai vendéglős tett s a nagyerdőre negyed ízben árverést hirdetett. A 4-ik árverés ma tartott meg a városháza nagy termében, de árverező nem akadt! Még megeshetik, hogy a nagyerdő bérlő nélkül marad, ha csak Vincze Lajos meg nem ujtja a multkor tett ajánlatát. — Az árokréti 103 hold földet Kuczik István vette ki 330 frt évi bérért.

* A vármegyéről. Pénzes Sándor árvaszéki elnök, Szinay Gyula tiszti ügyész s Budaházy Odón főszámvérvő elindultak a vidéki gyámpénztárak megvizsgálására.

* A dohány mlzériák. Emilittük volt, hogy a szivarárak fölemelésével a kívánt eredmények épp ellenkezőjét érte el a kormány, mert az ország számos vidékéről beérkezett jelentések szerint a szivarjvedelmek az új tarifá behozatala óta nemcsak hogy nem emelkedtek, de sőt sok ezerre menő összeggel csökkentek. Most egy vidéki lap azt újságolja, hogy értesülése szerint a miniszter körrendeletileg ismét a régi ártarifát fogja visszaállítani. Ha ez a hír valóban bizonyul, nagy gaudiuma lesz a dohányzó publikumnak.

* Részleges napfogyatkozás. Augusztus hónapnak legnagyobb csillagászati nevezetessége

ge ama részleges napfogyatkozás, mely ma 7-én lesz és pedig d. u. 6 óra 18 perczkor kezdődik s este 8 óra 26 perczkor végződik. Látható lesz az éjszakai vidékeken, részben Németországban, nálunk azonban sehohsem. Dr. Falb Rudolf jóslása szerint egy kritikus nap lesz e hóban s ez szintén augusztus 7-ike

* Időjárásunk megenyhült. A hőség, mely aug. 2-án emelkedett legmagasabb, csaknem elviselhetlen fokra, nagyon megcsappant. A pénteki szélvihar után — mely az ország számos vidékén s a külföldön dühöngött vihar kifolyása volt — egy kis őszi idő csepegett a kánikulára közepébe. Tegnap este és ma reggel különösen olyan hűvös volt, hogy a felöltő bátran felfért. Ma d. e. ritka cseppel meg is jelent az annyira óhajtott eső, — de mit ér utcaink örjási pora ellen?!

* Szövetkezzünk! czimen egy 27 lapra terjedő röpirat jelent meg városunkban Csutak Kálmán honvédezedes, mint a „Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezete” debreczeni főkötelep elnökének tollából. — A röpirat élénk szavakban eseteli közigazgatási viszonyainknak rohamos hányatlását szemben a nagy töke által kizsákmányolt helyzettel, mely immáron végpusztulással fenyegeti egy mezőgazdát, mint a kis iparost. A „Szövetkezzünk” írja eltekint mindennemű fajgyűlöletől s tisztán tárgyalagos szempontokra helyezkedve, az egyedüli radikális szert a keresztény társadalom együttes szövetkezési alapjára helyezi, mely már eddig is noha a „Gazdák és iparosok szövetkezete” csak gyermekkorát éli, jelentőségteljes eredményeket képes felmutatni. „Nem a fajgyűlölet beszél soraimból, — mondja a röpirat szerzője — hanem a tények figyelmes szemlélete és 72 évi tapasztalatom. Ne legyünk antisemiták a népies értelemben, hanem igyekezzünk megmutatni társadalmi utat azt, hogy képesek vagyunk önerőnkkel nélkülözni a zsidóságot s minden tekintetben meg fog szünni azon félszeg kinövés társadalmi életünknek, melyet antisemitizmusnak neveztek el.” A röpirat terjedelmesen foglalkozik azon előnyökkel, melyek egy országosan szervezett s nem csak tisztán helyi érdekű szövetkezet alapján elérhetők. Mint a röpirat hangsúlyozza, a két év óta fennálló egyesület az ország különböző részeiben 200 főköt állított fel s két millió forint alaptőkét gyűjtött.

Ezen szövetkezet állított fel Budapest nagy áruraktárakat, a vidéken pedig a megerősödött főkötelepek székhelyein fogyasztási árucarnokokat; földművelő tagjainak terményeit minden szeszál verseny kizásával lehető legelőnyösebb árban elárulítja, iparos tagjai részére nyersanyagárú raktárakat állított fel, hounan iparágaikhoz megkivánlat nyersanyagait jutányos ár mellett láttnak el; s ezek mellett tagjait szorongatott helyzetükben olcsó és könnyen visszafizethető kölcsönökkel segítyezi; és megragad minden kínálkozó alkalmat arra, hogy üzletkört szélesítve, tagjait fokról-fokra több és több előnyökben részesítse; így vette fel újabbán üzletkörébe a biztosítási ügyletet a „Magyar-francia biztosító részvény társasággal kötött előnyös szerződés alapján; továbbá legutóbb a szövetkezet tagjai között főkötelepenként felállított temetkezési szövetkezet ügyét is. — Ezen fentebb elősorolt üzleti működések eredménye az első üzletév befejeztével 7% osztalék lón.

— Az újabbán tervbe vett huszofogasztási árucarnok felállítása, mondja tovább a röpirat — oly égető kérdéssé vált városunkban, hogy az tovább egy nappal sem odázható már el. Ki veszi ennek nagyobb hasznát, mint a piacról elő nagyközönség, s így az ennek zömét képező tisztviselői kar. Ha csak 4-5 krral mérheti is olcsóbban szövetkezetünk a

hust kilonként: ez kétségenkívül jelentékeny megtakarítást idéz elő havonta egy háztartásban. És mindezt mit kell tennünk? Semmit egyebet, mint egy 20 frtos szövetkezeti részjegyet alájegyzése által tagjává lenni a szövetkezetnek, — s ezen részjegy csekély havi 40 kr-vaival letörlesztése mellett megtakarítanunk magunknak egy kis tőkét Ez senkinek semminemű megerőltetésébe nem kerül, mert ezen csekélységet kiki megtakaríthatja magának, a jutányosabb árak mellett — Ez oly csekély áldozat, hogy ennel csekélyebbet még képzelni sem lehet! Ily képen tagjaivá levén a szövetkezetnek, alakítsuk meg a magunk körében a huszofogasztási árucarnokot, legyünk annak alapító tagjaivá 5 forint tagsági díj lefizetése mellett; — s ha városunkban csak 1500 ily tag leendő, megszerezünk a kezdeményezéshez szükséges költséget, a huszmérés folytatása a szövetkezet kötelessége tovább. Ma megalakítjuk ezt, holnap vagy holnapután egy másik érdekeinkre felletve fontos üzletágat, mint az annyira szükséges zálogházat, stb.” Melegen ajánljuk ugye röpiratot mint a szövetkezet eszméjét az érdeklődő közönség figyelmébe.

* A két földönfuto. Hogy a társadalom alsóbb rétegeiben mennyire elharapódzott a prostituczió és ennek hü kísérője a nyomorúság, annak élénk képet nyújtja a következő szomorú és tanulságos eset. Boros Julcsa, egy helybeli, nemcsak csinosnak, de a szó szoros értelmében szépek mondható leány, alighogy elérte 15 ik életévet, már is azon lejtőre lépett, melyet Schackpeare a következő sokat jelentő rövid szavakkal fejez ki: „Kopogtatott! Szeretője ajtót nyitott neki, Bement a lány, de mint leány. Többé nem jöve ki.”

A viszonyok csakhamar meglett a következő gyermeke s az alig 16 éves szép leány a háztól elúztatva, kegytelen volt dajkaságot vállalni, kis gyermekét pedig — mint már ez rendes szokás, nyomoru pár forint tartási díj mellett egy Liszka Julcsa nevű sámsoni paraszasszonyhoz adta. Természetes, hogy az ilyen anygalcsinalóknak kisebb dolguk is nagyobb, mint a reájuk bizott gyermek gondozása, s így történt, hogy a gyermeket — mig mezei dolgára ment, egy kis kunyhóban helyezte el s mikorra visszatért, egy sertes a kis ártatlannak mindkét kezét erőllérágtatta az ujjakat, úgy hogy jobb kezén csak a kis ujj, balkezén pedig a hüvelyk és kis ujj maradt meg. Képzeltető a fiatal, gyermeket arcu anyá keserve, midőn a „gondos mostoha” (!) behozta gyermekét orvosi gyógykezelés végett. Midőn értesült a szomorú esetről, odabörult gyermekére s átlátva kettős szerencsétlenségük súlyos helyzetét, a következő szavak törtek ki belőle: „Nemcsak én lettem földönfutóvá, hanem te is ártatlan kis lányom!” Ime az intő példa, hogy a korai bállepés mily szomorú következményeket vonhat maga után.

* Basáskodó szolgabíró. A csekei (Bihar-megye) segédszolgabíró, Bérczy, a minap brutális módon élt vissza a hivatalos hatalommal. A szomszéd Rogoz község egy lakosa, Friedmann Gerzson valami hivatalos dologban nála járt, s eltávazása után a segédszolgabíró azt vette észre, hogy a kis kutyája eltűnt. Csendőrt vett magához és Rogozra ment Friedmann házába. Itt az asszonyt kiutasította a házból s azután Friedmanntól követelte, adja vissza a kutyát. Hiába állította ez, hogy mit sem tud a dologról, s hiába hivatkozott arra, hogy a szomszédoktól hallotta, hogy oláhok vitték el a kutyát, a szolgabíró a csendőrrrel — miután az ajtót magukra zárták — összevissza verték a szegény embert, hogy valjába a tettét. S később kintűnt, hogy csakugyan két kóborló elá hopta el a kutyát Csuda-e

aztán, hogy a mikor az igazság őrei ily módon élnek vissza a kezükbe letett hatalommal, a nép elveszti tiszteletét fölebbvalój iránt?

* Debreczent meglátogatni jött néhány tanár a m.-óvári és kolozsmonostori kir. gazdaság. tanintézetekből. Közűk voltak: Balazs Árpád kir. tanácsos, a m.-óvári akadémia- és Veres Sándor a kolos monostori intézet igazgatója, továbbá Szentkirályi Árpád monostori, Kossuthy Tamás óvári tanárok stb. Összesen nyolczan jöttek A szakferfiak az itteni gazdasági iskola itthon időző tanárainak ka auzolása mellett sorra járták a város nevezetességeit; különösen érdekelték őket a kollegium gazdaság könyvtárával és gyűjteményével. Pénteken az intézet pallagi gazdaság tekintették meg, a hol vidám mulatság fejezte be a látogatást. Szombaton a Hortobágyra utaztak ki, a hol Deli Mátás vala a cicerone. A vasárnapot pedig a Gut meglátogatására használták fel, hova a guti iparvasut vitte ki őket. Velök mentek az itteni kartársak közül: Domokos Kálmán, Walter Mihály és Szűcs Mihály és még Török Gábor városi erdőmester, ki a város ezen terjedelmes erdőségének üzemét magyarazgatta a látogatónak. A vendégek már elhagyták Debreczent.

* Postal és távirai szaktanfolyam. A közlekedésügyi miniszter abból a célból, hogy a mindinkább fontosabb postal és távirai szolgálathoz szükséges személyzet kellő minősítéssel és kiképzéssel bíró egyénekből kiegészíthető legyen, a vasuti szaktanfolyam mintájára postal és távirai szaktanfolyam felállítását szándékolja, mire névze az előkészítő intézkedéseket már megkezdték. E tanfolyam a miniszter célzatai szerint már az őszi megnyitni s abba jogi képzettséggel, illetve érettségi bizonyítvánnyal vagy ezzel egyenrangu iskolai képzettséggel bíró ifjak fogadnak felvételt. A tanfolyam sikeres bevezése után, mely 10 havi elméleti és 3 havi gyakorlati képzésre van alapítva a jogi képzettséggel bírók a postal és távirai igazgatóságoknál és a közm és közl. minisztérium központjában, az érettségi bizonyítvánnyal bírók pedig a postal és távirai kezelesi, illetve külszolgálatnál nyernekek alkalmazást és további előléptetést. Egyidejűleg kimondaték, hogy 1890 től kezdve a postal és távirai szolgálathoz gyakornoki és mindama tisztviselői állásokra, melyek a törvény értelmében ninesenek igazolványos al-tisztek számára fenntartva, sőt a mennyiben igazolványos pályázók nem jelentkeznek, az utóbbiakra is — csak olyanok alkalmazhatók, kik a postal és távirai szaktanfolyamot sikeresen bevégeztek. Ez által kellőleg biztosítva lesz, hogy azok, kik e tanfolyamot szorgalommal és sikerrel befejezték, rövid idő múlva megfelelő állásokban elhelyeztessenek. Ez alkalommal megemlítjük, hogy a hasonló jelleggel bíró vasuti tanfolyam első éve megfelelő eredménnyel járt. Az így kiképzett mintegy 90 hallgatót az egyes vasutakhoz gyakorlati szolgálatra beosztották, s a vizsga sikeres letétele után a vasutaknál elhelyezést fog-nak találni.

* A mezőgazdasági szeszifződékek tulajdonosainak támogatására alkalmazott szak-köznekek szolgálattételre beosztása tárgyában, a következő fölhívást intézi a földm.- ipar-és kereskedelemügyi miniszter a törvényhatóságokhoz, gazdasági egyesületekhez, közgazdasági előadókhoz és állandó közgazdasági tudósítókhoz: „Tekintettel arra, hogy a szeszifződéssel foglalkozó gazdák az üzlet korlátoltabb kiterjedése folytán nem rendelkeznek oly szakemberekkel, mint a minöket a nagyobb üzleti tőkével ellátott ipari szeszifzők alkalmazhatnák, valamint tekintettel arra, hogy az új szeszadó-törvény oly átmeneti

számot az éjny meretlen tette megverték s Nagy György hol meggyógyvenni.

* Elvi mevelés, ipartanulmányok közlelyolag, — állandó 45 s-a szeri gálhat. Az ugyan, hogy landó üzleti nem azt jelen kezés szemgünek lennie kedő e. szer lentett helyé torból eszköz

* Halál 4-ig meghalt 72 é. ref. béveselő, — belhurut, — hurut, — Klein Róza 6 tési Erzsébet rasi Károly 6 Juliánna 1 é halvasztó kth. tudóhu agylob, — tett gyenges ref. görcsök

* Elvi mevelés, ipartanulmányok közlelyolag, — állandó 45 s-a szeri gálhat. Az ugyan, hogy landó üzleti nem azt jelen kezés szemgünek lennie kedő e. szer lentett helyé torból eszköz

* Elvi mevelés, ipartanulmányok közlelyolag, — állandó 45 s-a szeri gálhat. Az ugyan, hogy landó üzleti nem azt jelen kezés szemgünek lennie kedő e. szer lentett helyé torból eszköz

* Elvi mevelés, ipartanulmányok közlelyolag, — állandó 45 s-a szeri gálhat. Az ugyan, hogy landó üzleti nem azt jelen kezés szemgünek lennie kedő e. szer lentett helyé torból eszköz

* Elvi mevelés, ipartanulmányok közlelyolag, — állandó 45 s-a szeri gálhat. Az ugyan, hogy landó üzleti nem azt jelen kezés szemgünek lennie kedő e. szer lentett helyé torból eszköz

* Elvi mevelés, ipartanulmányok közlelyolag, — állandó 45 s-a szeri gálhat. Az ugyan, hogy landó üzleti nem azt jelen kezés szemgünek lennie kedő e. szer lentett helyé torból eszköz

* Elvi mevelés, ipartanulmányok közlelyolag, — állandó 45 s-a szeri gálhat. Az ugyan, hogy landó üzleti nem azt jelen kezés szemgünek lennie kedő e. szer lentett helyé torból eszköz

miután szerény tiszteletteljes kifejezésekben előadtam: hogy mint zászlóaljam legidősebb főhadnagyát, a piskii útközvetben nyert sebémért, épen ő nevezett ki századosnak, szívesen jóindulattal vállamra tette kezét és abbeli várakozásának adott kifejezést: hogy tehetséget, jó híremnek megfelelő módon fogom felhasználni.

A hazaszeretet, szorgalom, ügyesség és polgári erények klasszikus földén — Háromszékben — mintegy 5 hetet töltöttem. Népszerű derék parancsnokkal közsegről-közsegre jártam, s mint vándor apotól hirdtettem mindenütt az ígét, mit a lelkesedéstől hevített meggyőződés, mit hazám, nemzetem iránt táplált érzelmekben túlradó ifju szívem ajkaimnak sugalmazott.

Hol az embereknek minden szép és nesmes fogékony lelke oly gazdag guanyaggal rendelkezett: ott még az a csekély szikra is, mint a minőt szavaimmal elvettem nagy tüzet gerjeszthetett.

Ez a dicső kis Háromszék ország, — a mint lakosai szűkebb hazájukat nevezik — egész télen az ellenség vas-gyűrűje által, nemcsak Magyarország, de Erdély többi részétől is teljesen elszigeteltem, minden tudósítás nélkül, saját pénzen tartott katonáival, saját fegyverével támadás és fenyegetés ellen, egy felség jogot gyakorló nép méltóságától áthatva, megtudta védni határait; és megtudta védni lelkét az orláthi papirosra, Szebenben nyomtatott apocryph „Közlöny” hamis híreinek demoralizáló befolyásától.

Támadott mikor lehetett, védekezett mikor kellett, sőt midőn a körülmények követték, mint hadviselő fel, Heyde osztrák alvezredessel fegyverszünetet is kötött.

Papirpénzt bocsátott ki kényszerforga-

lom nélkül, ruha, fegyver és élestarakat állított fel fővárosában Kézdí-Vasárhelyen hol a tudós vegyész, Gabriani gyógyszerárban gyutacsokat gyártatott; Gábor Áron pedig, kiben egy mély gondolkodású fő, kutató ész és a technikai tudományok nagy felfedezője veszett el, saját találmánya után, béllé öntött agyukat készített.

A gyermekek bámulatos ügyességgel apró fegyvereket faragtak és olomból tökéletesen felszerelt kis agyukat öntöttek, melyekkel márczius 15-én, az ünnepélyes Tedeum alkalmával, teljesen begyakorlott katonai rendben tiszteletek.

A nők ruhát, fehérneműt szöttek férjeik és testvéreiknek, tépést csináltak a gyöngéd gondnal ápoló sebesülteknek, és seprővel feyeggették, maró guanyal ostorozták a suton maradt gyáva férfiakat.

Számos falu harangja, nem az egyház tornyában, hanem agyúnak öntve, a jogtörő ellenséggel szemben, hirdette az embereket szabadságra és szeretetre teremtő Isten dicsőségét.

Ilyen dicső, lelkes nép között a lehetetlenség is lehetővé változott; s a mythologia felelevenített esodáival embereket, hősoket termelt a föld.

Igy, s csak is itt történetelt meg az, hogy ezen kis országból a régi csapatokon kívül, néhány hét alatt teljesen felszerelt két erős zászlóalj, két huszárszászadot és egy ütég agyut mozgósíthatunk.

Márczius 19-én kaptuk Bem tábornok parancsát, hogy az általa zött ellenség útját elzárandók, gyors menetben egész erőnkkel Brassó alá vonuljunk.

Leirhatlan lelkesedés szállta meg a szé-kelyeket és szárnyakat fűzött lábaikra.

De a félelem futását még ezzel sem lehetett megelőzni Van der Null osztrák tábor-kari ezredes, ez a lumen muindnak hirdetett katonai kapacitás, kit szegény öreg Fuchner részére szellemi dajkáknak hoztak Olaszországból s kit a székelek később találó guanyal „vándor nyul”-nak neveztek el, Feketehalomnál Bem által istenigazában elpálholva, megerkezésünk előtt kimenekül a tömösi szoroson, s csak társzekerének, agyúinak egyszert és a hátvédet képező muszkák közül vagy száz embert foghattunk el.

Brassónak mártius 30-án történt elfoglalása és egy napi pihenés után, április 1-ső napján Beke alezredes, mint ostromtábor parancsnokot Gyula-Fehérvár alá követtem.

Itt, nemes szívű, okos és vitéz főnökem meleg szeretetét, teljes bizalmát birva, hadsegédi minőségben szolgáltam május 12-ig, s az irodai teendők, valamint a fogalmazványok készítésén kívül, az ostrom minden esztározásában és fardalalmában részt vettem. Ünnepléses alkalmaknál, midőn a sereg előtt vagy társaságban szónoklatot kellett tartani, ezen szerepeim mindig engem tiszteltek meg.

Örökké emlékezetes szép napok voltak ezek. A magyar fegyver dicsősége délponton állott.

Erdély ki volt tisztítva az ellenségtől, s Magyarországból is fényes győzelmek diadal-hire jutott el hozzánk.

Ezen idő alatt, méltatlanul mellőzött kedves főnökömet egy általam fogalmazott föl-terjesztés következtében, azon kitüntetés érte, hogy magának a kormányzóknak Kossuth Lajosnak rendeletére lett ezredesnek kinevezve.

Váratlan módon, s a nélkül, hogy ezért akár közvetlenül, akár közvetve valami lépést

(Folyt. köv.)

intézkedéseket fog a gazdasági szeszifőzőknél... Petri József 45 é. ref. belhurut. — Páll Julianna 7 hó. ref. belhurut. — Lakatos Julianna 1 1/2 é. ref. belhurut. — Nyiry Julianna 2 hét. ref. belhurut. — Surányi László 8 hó. ref. belhurut. — Popovics Béla 6 hó. ref. agylob. Perényi János 1 1/2 é. r. kath. belhurut. — özv. Markus Jánosné 55 é. ref. szervi szivbaj, Fehértói Imre 1 é. ref. verhas. — Kallai József 29 é. ref. gerincz-csigolya-szu. — Forgács Péter 24 é. ref. tüdőbaj. — özv. Fogarasi Györgyne 76 é. ref. gutatűtés. — Ökrös Eszter 2 hó. ref. vesesületelt gyengeség. — Kovács Ferenc 8 é. ref. szerencsétlenség. — Pácsi Sándor 45 é. ref. tüdőgümőkór. — Rácz Páter 60 é. ref. alkélet. — Borbély Dezső 2 hó. ref. belhurut. — Uri Mária 10 hó. ref. verhas. — Munkácsi Erzsébet 6 hó. ref. verhas. — Gombos Julianna 1 é. ref. belhurut. — Posta ? ref. halvaszültött leány. Mester István 34 é. ref. gutatűtés. — Sáfránék Károly 1 é. kath. tüdőbaj. — Környei Ferenc 56 é. kath. öngyilkosság. — Elhunytak összes száma=40. — ezek között 27 öt éven alóli gyermek van. — tehát az elhunytaknak nagyobb fele

leány. — Ujfalu? ref. halvaszültött leány. — Petri József 45 é. ref. belhurut. — Páll Julianna 7 hó. ref. belhurut. — Lakatos Julianna 1 1/2 é. ref. belhurut. — Nyiry Julianna 2 hét. ref. belhurut. — Surányi László 8 hó. ref. belhurut. — Popovics Béla 6 hó. ref. agylob. Perényi János 1 1/2 é. r. kath. belhurut. — özv. Markus Jánosné 55 é. ref. szervi szivbaj, Fehértói Imre 1 é. ref. verhas. — Kallai József 29 é. ref. gerincz-csigolya-szu. — Forgács Péter 24 é. ref. tüdőbaj. — özv. Fogarasi Györgyne 76 é. ref. gutatűtés. — Ökrös Eszter 2 hó. ref. vesesületelt gyengeség. — Kovács Ferenc 8 é. ref. szerencsétlenség. — Pácsi Sándor 45 é. ref. tüdőgümőkór. — Rácz Páter 60 é. ref. alkélet. — Borbély Dezső 2 hó. ref. belhurut. — Uri Mária 10 hó. ref. verhas. — Munkácsi Erzsébet 6 hó. ref. verhas. — Gombos Julianna 1 é. ref. belhurut. — Posta ? ref. halvaszültött leány. Mester István 34 é. ref. gutatűtés. — Sáfránék Károly 1 é. kath. tüdőbaj. — Környei Ferenc 56 é. kath. öngyilkosság. — Elhunytak összes száma=40. — ezek között 27 öt éven alóli gyermek van. — tehát az elhunytaknak nagyobb fele

annakra használtak és elterjedte, hogy a gyár gőz- és sok más legújabb szerkezetű gépei mellett nagyon tekintélyes számú munkásokat is kénytelen foglalkoztatni. — A 60-as évek óta egy körülbelül 20 hold kiterjedésű területen 6-7 ölnyi magasságban fölhalmozott állati trágya anyagok, melyeknek tömege már óriási dimenziókat kezdett ölteni, úgy hogy már komolyan kellett ez óriási trágyahegy elszállítására gondolni adtak a nevezett cégnek az impulzust, hogy ez anyag pulverizálásával, illetve koncentráálásával kísérletek legyen, melyeket — mint a tapasztalat mutatja — nemcsak technikai, hanem anyagi eredmény is kísér, úgy, hogy a gyár készítményei földmívelési és nemzetgazdasági szakkörökben a legjobb fogadtatásra találtak és a kereslet folytonosan növekedik. — Különösen a minta gazdaságok azok, melyek eddig műtrágyát használtak és azt most a természetes gyárnak koncentrált állati trágyával pótolják, vagy mindkettőt egyidejűleg alkalmazzák. — A Sax féle trágyaanyagok sok előnye van a közönséges műtrágyával szemben és a földmívelésnek legjobb elvén, az állati-trágyagazdaságon alapszik és tulajdonképpen nem áll egyébként, mint az állati-trágyagazdaság népszerűsítéséből, melynek célja a földnek az állati trágya utján időről-időre mindazokat az anyagokat visszaadni, melyek attól a kibaszalás által elvonattak. A műtrágyának kénytelen a gazda a tulajdonképeni hasznos alkatrészek mellett: mint nitrogén phosphorsav és káli, ezekkel arányban nem álló nagy mennyiségű nemcsak értéktelen, hanem még ártalmas részeket is felhasználni.

lekjelenlétének köszönhető. Ugyanis azonnal parancsot adott a különböző munkatermek airtának bezárására. A lármpára összecsozdult feyenczeket erős hangon kergette vissza a munkatermekbe s a ki szavának nem engedelmeskedett, saját kezével lökte vissza és csukta be a nagy vasajtókat. Így sikerült csak a rendet fentartani, a feyházi őrség kiegészítésére kirendelt katonaság megerkezéig A zendülés azonban így is igen szomoruan végződött. Dulakodás közben ugyanis az őrszeregetlett merénylők részint a saját keszkekkel, részint az őrtől elvett szuronnyal négy feyházi őrt súlyosan megsebesítettek. A vér láttára a többiek is vérszemet kaptak, az igazgató azonban elejét vette a nagyobb vérontásnak, amennyiben a katonáknak nem engedte meg a feyver használatát s így a rend hamarosan helyreállt. A merénylőköt vasra verték, a többi feyenczet pedig szigorú őrizet alatt a hálótermekben helyezték el s egyuttal a munkát beszüntették. Érdekes még, hogy a legveszélyesebb gonosztervök (mint pl. Savanyu Józsi, Hoszter, a várpalotai kilenczszeres rablógyilkos stb.), a kik szintén a szabóműhelyben vannak elhelyezve, tökéletesen távol tartották magukat a zavargástól. Az eset alig tekinthető másnak, mint nehány beszámíthatlan feyencz őrtől merénylőtenek.

Közgazdaság.
Szükséges-e az ugar?
Első sorban azzal kell tisztában lennünk, hogy mi az ugarlás célja. A közéletben rendszeren az a felelet érkezik: az ugar azért szükséges, hogy a talaj kiheverje magát, azaz hogy új erőre tegyen szert és így képes legyen bizonyos időn át terméseket szolgáltatni. Ezen erőhöz a talaj oly módon jut, hogy az ugarlás idején megtrágyázzatik s így megkapja a növények termesztésére szükséges tápanyagokat. A talaj többször megszántatik, így az ásványi alkatrészek elmalása elősegíttetik, de a talaj ezenkívül a vetésgyökök megülepdehettek, s így a megkívatató fizikai tulajdonságok is előállanak. Az elmondottakban meg van a felelet arra a kérdésre: szükséges-e az ugar?

Ha a talaj szelíd, gyommentes, nem vizegyűs, a vetésgyök pedig olyan, hogy az elő- és utóvetemények között elég idő maradjon a talaj kellő megvilésére, ha továbbá a talaj könnyű, az atmoszferailak képesek mindig behatolni, akkor az ugar nemcsak mellözhető, hanem bizonyos körülmények között káros is lehet.

Könnyű talajon — feltéve, hogy a talaj annak idején kellő módon megmunkáltatik — az ugarlás hiába. Könnyű talajnál a gazdának oda kell törekednie, hogy a talajt annyira a mennyire csak lehet, tevékenységben tartsa, ez pedig csak akkor történhet, ha egyik növényt a másik követi. Minél több növény termelődik valamely talajon, minél több növény rész marad minden termés után a talajban, minél kevesebbet lazítatik, — forgattatik az — természetesen bizonyos határok között, annál jobb termést fog az szolgáltatni, annál kötöttebb lesz az — annál biztosabb állást fog az a kultúrnövények számára szolgáltatni.

Másképen áll a dolog, hideg nedves, tevékeltlen talajon. Az ily talajnak több időre van szüksége, hogy kellő porhanyóssággal legyen és több művelésre, hogy a földi fizikai tulajdonságok előálljanak. Az ily talajoknál az ugar nem mellözhető el mindig, ha a talajnak a szükséges művelést meg akarjuk adni. Különösen akkor nem, ha a dójárás az aratás és a talaj megvilésére kedvezőtlen, ha az aratással annyira megkésztünk, hogy a vetés ideig a talaj nem készíthető el. Ezen esetben, mint egyáltalában mindig, ha a talaj nem készíthető el oly módon, hogy minősége a jövő évi termésre bizonyos garanciát szolgáltat, az ugarlás helyén leendő nem mellözhető.

Ha azonban az említett és talán egyéb esetekben, az ugar nem is mellözhető el mindig, azért a gazdának mindig oda kell törekednie, hogy az ugar mellözhetővé váljék. Ezt azonban csakis úgy érheti el, ha minden erejéből oda törekedik, hogy a talaj és klimatikus viszonyoknak megfelelő vetésgyököt tartson be, talaját gyommentesen tartsa, elég mennyiségben és a kellő időben trágyáz s a talaj kellő megvilésében okszerint jár el. A gazda sok időt megkímél és az ugarlást is sokszor mellözheti, ha földjét aratás után azonnal sekélyen felszántja, mialatt a kötött nehéz talaj is inkább kitekíti a levegő behatásának.

Azt mondhatjuk tehát végül: törekedjünk, az ugar mindenütt nélkülözhetővé tenni, de nem szabad elfelejteni, hogy kedvezőtlen viszonyok beálltával még oly vidékeken is kénytelenek lesznek a gazdák az ugarlást egy időre behozni, a hol az már meg volt szüntetve, ily esetekben az ugar mellözni határozottan hiába volna.

Törvényszék.
— A kir. kurla hátralékal. A kir. kurlához július hóban érkezett 913 polgári, 192 váltó, 14 urbéri, 1300 büntető és 53 feygelmi ügy, összesen 2479. Nagy emelkedést mutatnak a büntető- és váltó-ügyek. Ez év elejétől augusztus 1-ig érkezett összesen 15,963 ügy (1431 gyl több, mint a múlt év hasonló időszakában). A múlt évi hátralékkal együtt elintéztendő volt összesen 22,332 drb. Ebből elintéztetett volt ideén 13,410 darab (1461-gyel több, mint a múlt évben), maradt tehát a hátralék 8922 darab (1351 gyl több, mint a múlt évben).

Felelős szerkesztő Gáspár Imre
Kiadó Kutasai Imre

Beküldetett: 1887-88-iki „Évkönyv” a debreczeni év ref főiskola „A k a d e m i a i t a n s z a k a i r ó l”. Szerkesztette: Tóth Sámuel evi akadémiai igazgató. Az „Évkönyv” ismertetésére közelebb visszatérünk.

Két rendbeli kegyadomány Főtiszteletű Révész Bálint püspök úr f. évi július 31-én 1404 sz. alatt és augusztus 1-én 1405. sz. a. keltezte hozzámm intezett átiratában két rendbeli kegyadományt küldött rendeltetésük helyére, általam leendő beszoigaltatás végett. Mindegyik kegyadomány tíz fról szól s azoknak egyike egészen a czepléd utcai ref. új templomban felállítandó orgona költségeinek garapítására van szánva; a másik tíz frónak fele öt frt színt az orgona javára fordítandó, a másik öt frt pedig az egyház szegényei között kiosztandó. A kegyes adakozóknak sem egyike, sem másika magát megnevezni névszerint nem kívánja, hanem ismeretlen akarván maradni, a közgyűrt buzogíni szerető jó sziv leplebe burkolózza, mindketten szerénységök tekintetében hasonlítanak a tavasz nyíltáival kik színbem pompázó azon violához, mely a népdal szavai szerint „fejét a zöld fűbe rejtli, de balzsamát kinn felejtli”. A midőn ez ismeretlen maradni kívánók irányában ev. ref. egyházunk nevében a nyilvánesságy utján adok őszinte köszönetemnek kifejezést a két rendbeli ősszegnek átvetéll ezenell azon hozzáadással nyugtázom, hogy mindkét rendbeli ősszeget az egyházi pénztárba kijelölt helyeikre beutaltam Debreczen, 1888 augusztus 6-án Szűcs István n. egyházi főgondnok.

Köszönetnyilvánítás. Fogadják legmélyebb köszönetünk nyilvánítását a jó barátok, ugyszinte az erdemes fazekas és kötelverő iparos társulatok tagjai a városi dalárda működő tagjai s általában a nagy közönség, mely szeretett, kedves hunknak, ifj. Kállay Józsefnek temetésén tömeges megjelenése által fejezte ki pótolhatatlan vesztéségnél felett érzett részvétét s szives volt e megjelenés által felejtíhetetlen gyermekünk elvesztése miatti fájdalomunkban osztozni. Debreczen, 1888. aug. 6. Kállay József és családja.

Egy jó családból való, nem nagy igényű, solid keresztény fiatal embert, ki 6 gymnasiumot végzett, gyakorolnak őhajtanék elfogadni, alkalmas egyén kellő kiképzését garantírozom. Mezey Lajos gyógyszerész, Bihar-Nagy-Bajom.

Egy népszor. — A „Moll féle francia burszes és só” által a betegeknek egy ep oly gyógyhatású, mint olcsó szor nyujtatik köszvényes és csuzos bántalmaknál sebeknél és dazsanatoknál. — Egy üveg ára utasítással együtt 80 kr. Széküds és naponta utánvélel Moll. A. gyógyszerész és ca. kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyag-kereskedésekben határozottan Moll féle készítmény kéréndő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

Koncentrált marha-trágya. (Eng rais de boeuf). A nagy megerőltetések, melyeket földmívelésünk emelése érdekében tesznek és melyekkel az üdős reformok által javítani akarájuk, arra indítottak bennünket, hogy gazdasági figyelmet egy oly kitűnő találmányra irányítsuk, mely lehetővé teszi a földirtoknak föltöte olcsó és intenzív kihasználását. A legeminebb segítője a mezei termelésnek tudvalevőleg a föld rendszeres trágyázása. — Trefort miniszternek az a kijelentése, melyet nemrég tett, hogy a Banátnak Magyarország elestáraként való feltüntetése maholnap szatrárává válik, — majdnem az egész országra nézve áll. És ennek első sorban gazdáink viszszaütasító magatartása az oka, melylyel a modern földmívelés újabb segédeszközök fogadják. Így aztán nem csoda, hogy a sokkal jobb magyar föld hektárunkat átlag mintegy 10-14 hektoliter terménnyel kevesebbet ad, mint az angol föld, a minek csak az az oka, hogy míg a magyar ember minden ilyen „surrogat” ellen kézzel-lábbal védekezik, addig az angol az ily segédeszközök racionális alkalmazása által sokkal nagyobb eredményt képes felmutatni. Ehhez járul még nálunk a föld termő erejével való visszaélés, a mi — ha tovább is így tart — oda fog vezetni, hogy földjeink termelés-képesség tekintetében a leggyöngyöbbé mógtó is visszamaradnak. Körülbelül két évvel ezelőtt azonban az ismert Sax testvérek cége Temesvártól „Első cs. és kir. szabad koncentrált marhatrágya-gyár” cím alatt oly telepet alapítottak, melynek termékei ma már

Beküldetett: 1887-88-iki „Évkönyv” a debreczeni év ref főiskola „A k a d e m i a i t a n s z a k a i r ó l”. Szerkesztette: Tóth Sámuel evi akadémiai igazgató. Az „Évkönyv” ismertetésére közelebb visszatérünk.

Két rendbeli kegyadomány Főtiszteletű Révész Bálint püspök úr f. évi július 31-én 1404 sz. alatt és augusztus 1-én 1405. sz. a. keltezte hozzámm intezett átiratában két rendbeli kegyadományt küldött rendeltetésük helyére, általam leendő beszoigaltatás végett. Mindegyik kegyadomány tíz fról szól s azoknak egyike egészen a czepléd utcai ref. új templomban felállítandó orgona költségeinek garapítására van szánva; a másik tíz frónak fele öt frt színt az orgona javára fordítandó, a másik öt frt pedig az egyház szegényei között kiosztandó. A kegyes adakozóknak sem egyike, sem másika magát megnevezni névszerint nem kívánja, hanem ismeretlen akarván maradni, a közgyűrt buzogíni szerető jó sziv leplebe burkolózza, mindketten szerénységök tekintetében hasonlítanak a tavasz nyíltáival kik színbem pompázó azon violához, mely a népdal szavai szerint „fejét a zöld fűbe rejtli, de balzsamát kinn felejtli”. A midőn ez ismeretlen maradni kívánók irányában ev. ref. egyházunk nevében a nyilvánesságy utján adok őszinte köszönetemnek kifejezést a két rendbeli ősszegnek átvetéll ezenell azon hozzáadással nyugtázom, hogy mindkét rendbeli ősszeget az egyházi pénztárba kijelölt helyeikre beutaltam Debreczen, 1888 augusztus 6-án Szűcs István n. egyházi főgondnok.

Köszönetnyilvánítás. Fogadják legmélyebb köszönetünk nyilvánítását a jó barátok, ugyszinte az erdemes fazekas és kötelverő iparos társulatok tagjai a városi dalárda működő tagjai s általában a nagy közönség, mely szeretett, kedves hunknak, ifj. Kállay Józsefnek temetésén tömeges megjelenése által fejezte ki pótolhatatlan vesztéségnél felett érzett részvétét s szives volt e megjelenés által felejtíhetetlen gyermekünk elvesztése miatti fájdalomunkban osztozni. Debreczen, 1888. aug. 6. Kállay József és családja.

Egy jó családból való, nem nagy igényű, solid keresztény fiatal embert, ki 6 gymnasiumot végzett, gyakorolnak őhajtanék elfogadni, alkalmas egyén kellő kiképzését garantírozom. Mezey Lajos gyógyszerész, Bihar-Nagy-Bajom.

Egy népszor. — A „Moll féle francia burszes és só” által a betegeknek egy ep oly gyógyhatású, mint olcsó szor nyujtatik köszvényes és csuzos bántalmaknál sebeknél és dazsanatoknál. — Egy üveg ára utasítással együtt 80 kr. Széküds és naponta utánvélel Moll. A. gyógyszerész és ca. kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyag-kereskedésekben határozottan Moll féle készítmény kéréndő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

Koncentrált marha-trágya. (Eng rais de boeuf). A nagy megerőltetések, melyeket földmívelésünk emelése érdekében tesznek és melyekkel az üdős reformok által javítani akarájuk, arra indítottak bennünket, hogy gazdasági figyelmet egy oly kitűnő találmányra irányítsuk, mely lehetővé teszi a földirtoknak föltöte olcsó és intenzív kihasználását. A legeminebb segítője a mezei termelésnek tudvalevőleg a föld rendszeres trágyázása. — Trefort miniszternek az a kijelentése, melyet nemrég tett, hogy a Banátnak Magyarország elestáraként való feltüntetése maholnap szatrárává válik, — majdnem az egész országra nézve áll. És ennek első sorban gazdáink viszszaütasító magatartása az oka, melylyel a modern földmívelés újabb segédeszközök fogadják. Így aztán nem csoda, hogy a sokkal jobb magyar föld hektárunkat átlag mintegy 10-14 hektoliter terménnyel kevesebbet ad, mint az angol föld, a minek csak az az oka, hogy míg a magyar ember minden ilyen „surrogat” ellen kézzel-lábbal védekezik, addig az angol az ily segédeszközök racionális alkalmazása által sokkal nagyobb eredményt képes felmutatni. Ehhez járul még nálunk a föld termő erejével való visszaélés, a mi — ha tovább is így tart — oda fog vezetni, hogy földjeink termelés-képesség tekintetében a leggyöngyöbbé mógtó is visszamaradnak. Körülbelül két évvel ezelőtt azonban az ismert Sax testvérek cége Temesvártól „Első cs. és kir. szabad koncentrált marhatrágya-gyár” cím alatt oly telepet alapítottak, melynek termékei ma már

Elvi határozot iparügyben. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium közelebb hozott határozatából kifolyólag „állandó üzleti helyül az ipartörvény 45 §-a szerint szétszedhető sátor is szolgálhat”. Az ipartörvény 45 §-a föltételezi ugyan, hogy az iparos, illetőleg kereskedő állandó üzleti helyet tartson, de ez intézkedés nem azt jelenti, mintha e helyiségek építkezés szempontjából kellene állandó jellegűnek lennie, hanem az iparos, vagy kereskedő e §-szerint bejelentheti azt is, hogy bejelentett helyéről az árusítást szétszedhető sátorból eszközli.

Halálhírek. Jul. hó 29-től aug. hó 4-ig meghaltak városunkban: Csizsár József 72 é. ref. belhurut. — Nagy Sándor 73 é. ref. veselob. — özv. Szász Ferencné 79 é. ref. belhurut. — Nemes Mária 10 hó. ref. belhurut. — Szöllösi Dániel 2 hó. ref. belhurut. Klein Róza 8 hó. zsidó, tüdőbaj. — Szentési Erzsébet 4 hó. ref. tüdőbaj. — Madarasi Károly 2 hó. ref. tüdőbaj. — Horváth Julianna 1 é. ref. verhas. — Szarka ? ref. halvaszültött leány. — Réhák Anna 1 1/2 é. r. kath. tüdőbaj. — Sinka József 1 é. r. kath. agylob. — Nagy Sándor 1 hó. ref. vesesületelt gyengeség. — Szombati Julianna 10 hó. ref. görcsök. — Róza ? ref. halvaszültött

Elvi határozot iparügyben. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium közelebb hozott határozatából kifolyólag „állandó üzleti helyül az ipartörvény 45 §-a szerint szétszedhető sátor is szolgálhat”. Az ipartörvény 45 §-a föltételezi ugyan, hogy az iparos, illetőleg kereskedő állandó üzleti helyet tartson, de ez intézkedés nem azt jelenti, mintha e helyiségek építkezés szempontjából kellene állandó jellegűnek lennie, hanem az iparos, vagy kereskedő e §-szerint bejelentheti azt is, hogy bejelentett helyéről az árusítást szétszedhető sátorból eszközli.

Halálhírek. Jul. hó 29-től aug. hó 4-ig meghaltak városunkban: Csizsár József 72 é. ref. belhurut. — Nagy Sándor 73 é. ref. veselob. — özv. Szász Ferencné 79 é. ref. belhurut. — Nemes Mária 10 hó. ref. belhurut. — Szöllösi Dániel 2 hó. ref. belhurut. Klein Róza 8 hó. zsidó, tüdőbaj. — Szentési Erzsébet 4 hó. ref. tüdőbaj. — Madarasi Károly 2 hó. ref. tüdőbaj. — Horváth Julianna 1 é. ref. verhas. — Szarka ? ref. halvaszültött leány. — Réhák Anna 1 1/2 é. r. kath. tüdőbaj. — Sinka József 1 é. r. kath. agylob. — Nagy Sándor 1 hó. ref. vesesületelt gyengeség. — Szombati Julianna 10 hó. ref. görcsök. — Róza ? ref. halvaszültött

(Folyt. köv.)

TELEFON - ÖSSZEKÖTTETÉS.

Van szerencsénk a tisztelt gazdaközönység szíves tudomására hozni, hogy a

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

angol gépgyáros cég

ügynökségét és bizományi raktárát

Debreczen és vidékére nézve átvettük, mely körülménynél fogva a fentírt cég minden gyártmányát ép oly jutányosan szállíthatjuk, mint maga a gyár.

A tisztelt vevőközönység kényelmére üzletünket a

telefon-hálózáttal

is összeköttetésbe hoztuk és így Debreczen város bármely telefonállomásáról lehet velünk mindenkor beszélni.

Teljes tisztelettel

BAUER és TÁRSA,

gazdasági gépcsernoka és gépműhelye
DEBRECZENBEN.

Raktár, iroda és műhely: N.-Péterfia-utca, 853 sz. a.
helyi vasút megálló helye.

Végképpeni kiárulás!

Egy jó óra csaknem ingyen!

Összes órakeresletünk teljes felhagyása következtében szükségesnek látjuk, hogy 10,000 darabnál több inga-óránkat a kiállítási áron alól eladjuk, hogy az egész raktár a legrövidebb idő alatt kiürüljön.

Küldünk mindegyiknek az egész osztrák-magyar monarchia minden helyére, mindjárt a megrendelés vétele után egy igen elegáns, kitűnő és máodpercze szabályozott.

Remontoir-forma

2 évi jótállás biztosítása
mellett
és baranggal ellátott
költő lárma-készülék
csak

3 ft 50 krért.

ingaórát.

Ugyanaz a legfinomabb bronzcizirozott fémből készült, üveg-
ből álló óralappal, mely éjjel
magától holdfény-szűrleg vilá-
gít, s el van látva csemető fel-
kötő lárma-készülékkel, mely
minden időre igazítható és

ára csak 3 ft 50 kr.

Ezen kitűnően szabályozott órák jóságáért kezeséget nyújt a mi széles ki-
terjedésű cégünk szolid hírneve, a mely csak ismert jót, szolidot és praktiku-
t szállít olcsó áron, s nem tetszés esetén a pénzt visszaküldi.

Az elküldés értesítésként történik utánvét, vagy az ár előleges bekü-
ldése mellett.

Kérjük még egyszer saját érdekükben azonnal megtenni a megrendelést és
megírni szabatosan teljes címüket: a nevet, állást, helyet, utolsó postát és
országot.

BÉCSI ELÁRUSÍTÓ HÁZ ÓRA KIVITELI RAKTÁRA

(Wiener Kaufhaus)

A Gans, Bécs, III. Kolonitz-utca 6.

Szülők figyelmébe!

Azon t. cz. szülők, kik gyerme-
keikkel a

TISZTA NÉMET NYELVET

elsajátítani óhajtják: egy
szepességi városban

lakó tisztességes művelt család haj-
landó — 8—10 éves fiu. vagy leány-
gyermeket, a hol egyidejűleg az elemi
osztályok is végezhetők — gondos
felügyelet mellett,

teljes ellátásra,

méltányos árban — f. é. szeptember
hó 1-sétől felfogadni.

Levélbeli megkeresésekre bővebb
felvilágosítással szívesen szolgál

Tóth Kálmán

Szepes Szombat
(Szepes megye.)

Semmi mellék segédszer.

A pénzt azonnal visszaadom azon
tüdőbetegnek, aki a világhírű maláta-
por használata által biztos segélyt
nem talált. Köhögés, köhögési inger,
tüdő és légzőszerv katarrus egy pár
napi használat után megszűnik. Ezek
találtak ily módon segélyt, kiknek
elismerése hatóságilag igazolva van.
Utasítás ingyen. Egy fél font doboz
ára 4 márka, csomagolással együtt.
Orvosi részről ajánlva.

Zenkner Albert,

a saját nevével elnevezett maláta-por
feltalálója. Berlin, Neunynstrasse 28.

Legfinomabb kellemes zamatu valódi Portorico kávét

5 kilós csomagokban 9 frt 40 krért
ajánl

Gerébny Fülöp

Debreczenben.

MOLL SEIDLITZ POR

☞ Tavaszi
gyógyítás.

☞ Nyári
gyógyítás.

☞ Őszi
gyógyítás

☞ Téli
gyógyítás

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyár-
jegy egy sas és MOLL A.
sokszorosított czégre látható.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok,
gyomorgörcs, nyálk, gyomorégés, székrekedésnél, májbajok,
vértelenség, aranyér és a legkülönösebb női betegségeknél.
Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerészeiben.
MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs,
Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvét mellett. 2 doboznál kevesebb
nem küldeték.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Ülő foglalkozással az ön Moll-fele Seidlitzporai
igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s min-
denkorra és szívesen „Isten fizesse meg“-et mondom ér-
te; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel
Steinko P. J. lelkész Honnetschlag-ban.

MOLL-FELE FRANCIA BORSZESZ ES SÓ

☞ Legjobb
bedörzsölő-
szer
köszvény
csusz
és minden
meghűlési
betegségek
ellen.

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A.
védjegyet és aláírását viseli.

Bedörzsölésül sikeres használat köszvény, csusz, min-
denemű testfájdalmak és bűnülésnél; borogatás alakjában
minden sérelem és sebnél, daganatok gyuladásoknál. Bel-
sőleg vízzel vegyítve hirtelen rosuliet, hányás, kolika és
hasmenésnél.

Egy üveg ára használati utasítással 80 kr. o. é.

Raktárak az ország minden nevezetes gyógyszerészeiben és
anyag kereskedéseiben.

MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs,
Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvét. Két üvegnél kevesebb
nem küldeték.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.

Kitűnő Moll fele francia borszesz és sója vidéke-
men nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel,
mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tar-
tani magamnál.

Mély tisztelettel
Hornof, lelkész Micholup-ban

Raktárak Debreczenben: Tamássy Károly gyógyszer. Tóth Béla gyógyszer.,
Szent-Királyi és Kávéda, Gerébi Fülöp

Megérkeztek

a legújabb
divatu
tisztá
gyapjuból
készült

tavaszi és őszi „BRASSÓI“ gyapjuszövetek,

melyek finomság és tartósság te-
kintetében minden más kül- és bel-
földi gyártmányt felülmulnak.

A n. é. közönység minél töme-
gesebb látogatását kéri

BIEDERMANN E. és FIA,

a „Brassói“ posztógyáraknak kizá-
rólagos elárusítói.

**Hol egyszersmind miként a
mult évben, ugy ez idő sze-
rint is a raktáron levő kül-
földi gyapjuszövetek teteme-
sen leszállított árak mellett
árusítottak el, ugy, hogy már**

2 frt 90 krért

**egy egész öltönynek való
brünni tiszta gyapjuszöv**

kapható.

Ifj. KLUDSKY FERENCZ

európai nagy állatsereglete
12 kocsiával ellátva

DEBRECZENBE megérkezett és csak
rövid ideig látható a Széchenyi-utca
végén levő vásártéren reggeli 8 órától
esti 9-ig.

Hatvan gyönyörű állatot tartalmaz,
köztük két gyönyörű Hadmarias
(majom), melyek már embrenyi nagy-
ságot értek el és most vannak először
európai uton.

R. tka példány struczmadár is van
az állatseregletben.

Naponta d. u. 4 és 7 órakor nagy dressi
rozás és etetés.

Belépti díj: 1-ső hely 40 kr; 2-ik hely
20 kr.

Az állatsereglet sátorja fedve van.

1888.

Előzetes
Helyben és p
egy évre
Pál évre
Mogydó évre

Egyes sz
A lap említett r
don közlemény: 3
szécsen, 1888. sz
talán KUTASI
nyomdájában a
848

Előzetes
TELEFON K
ORÁTHY K
kereskedésben
talán KUTASI
nyomdájában a
848

(K. B.)
vül nincsen
Bent a város
kerlek, ezek
műek, hogy
bennök,
közelsége s
tolása és f
mellett az
megszomjaz
vizez sem k
nyú mulato
igényű tár
Telegdi-sóst
a modern
dezeve,
az, hová a
hatunk, ár
hevő ellen
zánk —
hatják.

Ánde
vet, a me
ségnek igé
magát, s h
togatásához.

Bizony
erdő közels
geinek —
denki, a k
több élvez
fürdő-helye
is el van
deütanoké

Ha a
örömet el
vállalkozó
olyan szere
ternek, Buc
— de hát
alig tett v
tudott oda
kedvelje, s
szerű befek
kanatoztak

Az eg
gatása er
pavillon m
sokat nyon
erdőt, de

A „DE

A ter
a merede
hegyi utat
rohanó p
nyújtott s
megerősít
pat által
vehetetlen
az osztrák
Es C
sukban, m
venni, ho
azoknak e
Május
fürdőben
hadjarata
naponkint,
váltva für
Sajat
a már akt
mészeti sz
bongó ele
sukat vég
kókból cs
gatak a n
mug a töb
gyepea, v
tyaktak.

Jelen
igen jó in
hogy terv
változtatt